

הבית והעלייה פרק עשירי בבא מציעא

קיו.

עין משפט נר מצוה

(א) גני הערוך ונאקן וטויה רש"ל אמר לחאי ע"ש ערך מעוב ועו עור בערך קר י ומ"ש ע"ש הכ"כ המוסקף, (ג) נפסחים ג. וז"ל, (א) רש"ל מ"ל, (ד) (לעיל דף:) וז"ל כה"ל, (ה) וז"ל כה"ל, (ו) (דברים הללו זריבין מונן ול' רש"י שצ"לפס"י מוה"ל אף זה אף שבעל הבית אינו חסר כלום כ"רץ להעלות לו הדי שר כ"רץ כ"ן שהנה דקסברי זה נהנה וכו' וע"ע צפ"י הכ"כ ב"טויה ד"ה ר"י אמר וכו' ע"ש.)

לכדו הוא דר. ובעל הבית יוכל מציתו בעל כרחו: דרך גגין. לעלות מבחוץ דרך קולס הקצוע לכניסת פתח העלייה ויכנס לעלייה הנפחת ומשם ירד לבית כפולס: עלייה קנינת עליואי. לעלות דרך קולס וליכנס לפתח ולדור למעלה אבל טורח של עלייה וירידה לא קבילית עלי: **שאי עליוס** **זו על גב זו מסו.** והגמרא מפרש לבע"ה ואזיל: **איפחיס** (א) עלייה **עליונה.** והוא שכל העליונה פשוט לי דרר בתחומה דכ"ש דהא עדיפא ליה: **אלא איפחיס תחטונה.** והוא שכל את התחטונה מהו דנדחיה משכר אלל העליונה או נכרף את המשכר וידור עמו בצית: **חדא עלייה.**

מעלה: קניס ופנאים. מעשה תקרה כעין מחללות שקורין קלדי"ש: **וסטוי אמר ריש לקיש.** שם חכס תלמידו של ריש לקיש: **ווחין.** פלנ"ק"ש צלע"ז מנסרס של ארז: **איפחיס מעוינה.** והתקרה קיימת אלל שהמים שותמין ויורדין דרך הפתחים הוו. ולאו שוכר ומשכר הוו אלל צית של זה והעלייה של זה: **ויוסף הורד.** תרגומו איתח. ר' חייא צ"ר יוסי אמר תחמתו וכו': **צפלוגתא דר' יוסי ורנן.** דמתניתינן דק"ד דהא דקאמר ר' יוסי העליון נותן את המעוינה כדי שלא יזיקו מימיו את התחתון הוא דקסבר על המזיק להרחיק את עצמו והתחתון נותן תקרה שהרי השכר לו מקום לגור ות"ק סבר על הניזק להרחיק את עצמו ולהקן מעוינה נמי על התחתון לעכב המים שלא ירדו עליו: **וסיסברא דרבי יוסי ורנן.** דהכא דזיקוקא לתחתון פליגי ומעוינה זו לעכב המים וכשזיל נזקי התחתון: **איפכא שמעינן להו.** דר' יוסי סבר על הניזק להרחיק את עצמו: **מן הצור.** שהרשין מתפשטין ונוקדין בצותלי הצור ומחלידין את הקרקע והכמתים נופלים: **חירו וסקמה.** יש להן שרשין יתירין וארוכין משאר צילנות: **צין מלמעלה.** צין שהאילן נמוך מן הצור שקרקעית הצור למעלה משרשי האילן שהאילן נטוע בצקעה והצור צהר והתם מפרש מפני שמחלידין את הקרקע ומעלין עפר ומקלקלין קרקעית של צור: **מן הצור.** ששניהם צקרקע שהיה: **וגוהן דמים.** בעל הצור לבעל האילן: **אלא אי איכא למימר דפליגי.** אם יש לתלות פלוגתא דהן אמוראי דלעיל צפלוגתא דתנאי: **צפלוגתא דרבי יוסי ורנן דהתם הוא דפליגי מ"ד**

איפחית תחתונה מהו למידר בעליונה. וא"ת אי לאמר ליה עלייה שתחת עלייה זו אני משכיר לך פשיטא שידור בעליונה ששיעבד לו ואי אמר שעל גבי צית זה אני משכיר לך פשיטא שלא יכול לסקלו ליך לעליונה וי"ל דלעולם דא"ל שעל גבי צית זה אני משכיר לך ומספקא ליה דלמא עלייה עליונה נמי היא בכלל צית והא דא"ל שעל גבי צית זה משום דתיקרי הצית היא למטה ואף על גב דמוכר את הצית לא מוכר את העלייה לענין שיעבוד זה מיהא הוי בכלל צית:

רבי יהודה אומר אף הדר בתוך של חבירו צריך להעלות לו שבר. מה שפירש צקונטרס דאם אין נותן לו שכר מיחוי כרצית אין נראה לר"י דמה רצית שייך הכא ללא הלווהו כלום שהרי אם הצית נשקף לא היה נותן לו יציאותיו וגם אין אנו זריבין לטעם דרצית שהרי טעמו הוא משום דזה נהנה וזה חסר כדמפרש בגמרא:

ויישוב בבית עד שיתן לו יציאותיו. פ"י צקונטרס דטעמא משום דהשתא לא נהנה דהרי עלייתו מוכנת לו וקשה דהא נהנה הוא שאין צריך לעלות ונראה דגם ומקרה את העלייה ויושב בתוכה פ"י בעל"י ולא יניח לבעה"צ ליכנס בתוכו עד שיתן לו יציאותיו: **בשלשה**

התחתון מתקן וסימן וייוסף הורד מצרימה לימא ר' חייא בר אבא ורבי אלעי בפלוגתא דרבי יוסי ורנן קמיפליגי למאן דאמר העליון מתקן קסבר על המזיק להרחיק את עצמו מן הניזק ומאן דאמר תחתון מתקן קסבר העל הניזק להרחיק את עצמו מן המזיק ותיסברא רבי יוסי ורנן לענין נוקין פליגי והא איפכא שמעינן להו דתנן מרחיקין את האילן מן הצור עשרים וחמש אמה ובחרוב ובשקמה חמשים אמה בין מלמעלה בין מן הצד אם הצור קודם קוצץ ונותן דמים אם האילן קודם לא יקוצץ קודם ספק זה קודם לא יקוצץ רבי יוסי אומר יא"ע"פ שהצור קודמת לאילן לא יקוצץ שזה חופר בתוך שלו וזה נומע בתוך שלו אלמא ר' יוסי סבר על הניזק להרחיק את עצמו ורנן סברי על המזיק להרחיק את עצמו אלא אי איכא למימר פליגי בפלוגתא דר' יוסי ורנן דהתם קמיפליגי ורבי יוסי ורנן דהכא במאי פליגי בחוק תקרה קמפליגי רנן סברי ימעויבה אחוזקי תקרה הוא ואחוזקי תקרה על התחתון בעי לאחוזקי ורבי יוסי סבר מעויבה אשוויי גומות הוא ואשוויי גומות על העליון לאשוויי איני והאמר רב אשי כי הוינא בי רב כהנא הוה אמרין המודה רבי יוסי בגורי דליה דפססקי מיא והדר נפלי: **בתנאי.** הבית והעלייה של שנים שנפלו אמר בעל העלייה לבעל הבית לבנות והוא אינו רוצה לבנות הרי בעל העלייה בונה את הבית ודר בתוכה עד שיתן לו את יציאותיו ר' יהודה אומר אף זה דר בתוך של חבירו צריך להעלות לו שכר אלל בעל העלייה בונה את הבית ואת העלייה מוקרה את העליונה ויישוב בבית עד שיתן לו את יציאותיו: **גמ'**

על העליון לתקן כרצון ומ"ד על התחתון כרצו יוסי: **צחוקי תקרה.** וכשאין התחתון זועק שאינו חש למימיו אלל העליון זועק ואומר כשאני דורך על הנסרים הם מנענעים ואני דואג שמא תהפך אחד מהן תחתי או תשמש מן הקורה ואפול: **תווקי תקרה הוא.** מאחר שהוא טח צטיט אין הנסרים נדין ממקומן: **אשוויי גומוס הוא.** דחוקי תקרה סגי ליה צימדות שקורין קבלי"ש צלע"ז: **איני והאמר רב אשי וכו'.** אדרבי חייא צר יוסי פריך דלמא על התחתון לתקן ואוקימנא כרבי יוסי והא מודה רבי יוסי בגרי דליה אע"ג דלמא על הניזק להרחיק את עצמו היכי דלא אדם עצמו מזיקו כגון אילן וצור שצבעת נטיעתו אינו מזיקו אלל השרשים גדילין ומתפשטין מחליתין לאחר זמן אבל היכא דלדס עצמו מזיקו וזרק צו חציו כי הכא ששופך המים על ראשו מודה הוא דלא גרמא דניזוקין הוא דליפטור אלל מזיק ממש הוא ואדם מועד לעולם ער וישן שוגג ומייד: **דפסקי והדר נפלי.** לא הימה מקום רחיצת ידיים של עליון על מקום נזקי תחתון אלל צמקוס אחר ממש הן נמשכין עד שנופלים צמקוס שמזיקין: **בתנאי.** של שנים. צית של זה והעלייה של זה שחלקו כך צנחלת אביהן: **אמר בעל העלייה לבעל הצנוס.** החומה והתקרה התחטונה המוטות עליו לצנות והוא אינה החומה מן התקרה ולמעלה ותקרה העליונה של גג: **בונה צית.** דלדו עד תקרה התחטונה: **עד שיתן לו יציאותיו.** ואח"כ יאל ממנו ויבנה עלייתו: **אמר ר' יהודה אף זה דר צוקן של חבירו.** אם כן הוא אף ז בעל העלייה זו כשהוא חוזר (י) מעותיו לזה שהוא דר צוקן שלו ואי נמי זה לא חסר דהא צלאו הכי לא הוי צני לה איהו כריך להעלות לו שכר דזה מיהא נהנה שאלולי צית זה אין לו מקום לדור שם וקסבר זה נהנה וזה לא חסר חייב ונריך להעלות לו שכר ואי לא מיחוי כרצית: **אלא צנוס.** וגומר את הכל ומקרה את העלייה למעלה וכל הנריך לה: **ויושב צצית.** התחתון דהוה ליה זה לא נהנה וזה לא חסר הוא לא נהנה שהרי עלייתו מוכנת לו לדור צה וזה לא חסר צלאו הכי לא חזיא ליה דהא לא הוה צני לה: **גמ'**

ה א ב מ"י פ"ה מהל' שטרות הל' ח סמג עשין פ"ט טו"ש ח"מ ס"י ש"י סע"י י"ז:
ו ג מ"י טו"ש ע"ש סע"י י"ז:
ז ד מ"י פ"י מהל' שטרות הל' ו סמג עשין פ"ט טו"ש ח"מ ס"י קנה סע"י ד:
ח ה מ"י טו"ש ע"ש הל' ה טו"ש ע"ש סע"י לא זכ:
ט ו מ"י טו"ש ע"ש הל' ו סמג ע"ש טו"ש ע"ש סע"י זכ:
י א מ"י פ"י מהל' שטרות הל' ו סמג עשין פ"ט טו"ש ח"מ ס"י קנה סע"י זכ:
יב ט מ"י טו"ש ע"ש הל' ו טו"ש ע"ש סע"י ד:
יג י מ"י טו"ש ע"ש הל' ג סמג ע"ש טו"ש ע"ש ח"מ ס"י קסד סע"י ה:

תורה אור השלם
1 ירוסף הורד מנ"קמה ויקנהו פוסיפר קריס פריעה שר הטבחים איש מצרי מיד הישמעאלים אשר הורדה שמה: **בראשית לט א**

לעוי רש"י
קלדי"ש [קלדי"ש].
רשותו צריס. מחצלות.
פלנ"ק"ש [פלנ"ק"ש].
קרישים.
קבלי"ש [קבלי"ש].
יודות, קרסולים.

